

Direkte ved siden af hinanden ser man Dree Hemingway i rollen som fysisk handicappet og den unge pige med Charcot-Marie-Toot-syndrom spille klaver: Jesper Just "Servitutes", 2015. Foto: David Stjernholm, 2019

Angående Jordens undergang

Når man ved, at Jorden snart går under, behøver man jo ikke overbevise nogen om det. Hvorfor skulle man egentlig det?

NIELS LILLELUND | lillelund@jp.dk

Der er et eller andet ved Franzen. Han er smidig, cool og beskeden på en så gennemført lækker måde, at man ikke tror ham over en dørtærskel. Ikke hvad beskedenheden angår i hvert fald. Han er både sleben og selvbevidst, og han er den type, der opbevarer sit fjernsyn i kosteskabet (det gør han faktisk, jeg har selv set det). Men ellers tror man ham nok. Man tror ham som forfatter, for han er martret af eftertænkksomhed, en modgift midt i valgkampen, tak for det, et menneske med et skarpt blik ikke bare på sine omgivelser, men også på sig selv, ustandseligt afprøvende synspunkters holdbarhed, ustandseligt vurderende sig selv.

Måske er det derfor, essaygenren ligger så godt til ham. Han er i ordets egentlige forstand essayist af natur. Hvor danske essays så ofte er vildt uarticulerede udfald fra forfattere naget af idiosynkrasier, højtråbende pamfletter, så er Franzens tekster anderledes rolige, de prøver sig frem, essays i ordets oprindelige forstand, udkast, forsøg, ikke skrår-sikre meninger.

Jordens undergang

Franzen er god, også når han taler om Jordens undergang, for det gør man naturligvis, når man taler om klima. Som vi alle gør i øjeblikket, fordi det er så abstrakt og vildt, at det også er let at tale om, let at reducere til et spørgsmål om engelske bøffer og cykelferie, almindelig selvretfærdighed.

Så dum er Franzen ikke, så dum er han faktisk meget langt fra, det gør det sværere at være ham, og netop derfor er det en fornøjelse at læse ham - og ja, det kan godt være en fornøjelse at læse om klimakatastrofen. Som da han i det afsluttende essay opregner alle de sammenhænge, der gør indtagelsen af en kop kaffe hos Starbucks til medskyld i den store forbrydelse, endnu et skridt på vejen mod undergangen - og slutter med ordene: »Der er ingen grund til at tage sorgerne på forskud.«

Franzen har et skarpt blik for den menneskelige inkonsekvens i undergangsangsten. Vi lever i apokalyptiske tider (vælg selv: islam eller ozonlaget) og hvordan leve med den viden, at det hele ramler snart? Den pudsige pointe er jo, at man med den bevidsthed netop ikke behøver overbevise nogen? Hvorfor skulle man egentlig det?

Poesiens kraft

Franzen går derfor en anden vej; han er ikke alarmistisk, han er poetisk, og poesien kan noget - forlaget ved det, man kan ikke engang få lukket munden på Halfdan Rasmussen, han er endnu ikke afrimet, og han er endda død. Men døden eksisterer ikke, vi derimod eksisterer, det er den nødvendige undertekst til Franzens essays, som jo egentlig handler om at leve på dødens betingelse,

Store og små traumer

Jesper Just kredser om 9/11 på rørende totalinstallation på Charlottenborg.

TOM JØRGENSEN | tom.jorgensen@jp.dk

Det er den store officielle historie, som kædes sammen med den lille private i Jesper Justs kæmpemæssige totalinstallation.

Den store historie er terrorangrebet på World Trade Center. I centrum er tvillingetårnenes afløser, One World Trade Center, som vi ser projiceret op på Charlottenborgs vægge i både glidende panorerende overgange og pludselige abrupte skift. Det er umuligt at betragte bygningen uden at tænke på 9/11, og det er tydeligt, at bygherrerne har haft dette i baghovedet. Komplekset har noget hårdt og afvisende over sig. Som om hele området er blevet til en gigantisk mindepark, og den nye bygning en slags protese, der fungerer, men ikke kan skjule den traumatiske fortid.

Normal/ikkenormal

Parallelt med denne historie og dette motiv ser vi to mennesker: den gudesukke model og skuespiller Dree Hemingway (oldebarn af Ernest Hemingway) og en ung pige, Rylee Sweeney, der lider af den arvelige sygdom Charcot-Marie-Toot, som hæmmer funktionsevnen i hænder og lemmer. Her er de forventede roller imidlertid byttet om.

Vi ser bl.a. Hemingway forsøge at spise en majsbolle med hænderne viklet ind i muskelrehabiliterende udstyr, mens Sweeney i en anden af kortfilmene spiller på klaver. Rollerne er altså byttet om. Den feterede skuespiller påtager sig rollen som fysisk handicappet, mens den unge pige omvendt spiller den dejligste musik, som om hun er helt "normal".

Hele orkestreringen af udstillingen kredser også omkring modsætningen normal/ikkenormal. Publikum er således tvunget til at gå på én lang kørestolsrampe, mens de betragter de æstetisk set utroligt smukke filmsekvenser. For på den måde i hvert fald delvist at få indblik i en fysisk handicappet persons hverdag.

Jesper Justs fornemmelse for melankoli

Om denne sammensmeltning mellem den store historie og de små private, mellem et internationalt traume og almindelige menneskers tanker og følelser, nu også står krystallklar, er usikkert. Det er heller ikke sikkert, at det er meningen. Der er således ingen kronologisk handling og sammenhæng mellem de forskellige sekvenser. Kun stemninger og antydninger. Og dem er Jesper Just eminent god til at vise. Som hans øvrige værker er "Servitutes" domineret af en overvældende følelse af melankoli forstærket af musikken og hans store filmtekniske evner. Det er et værk, som man ikke glemmer lige med det samme.

BLÅ BOG

Jesper Just er født i 1974 og uddannet på Det Kgl. Dansk Kunstakademi.

Han repræsenterede Danmark på Venedig Biennalen i 2013.

Hans værker, lyd- og video-installationer og kortfilm, er blevet vist på store museer som Guggenheim, Tate Modern og Museum of Modern Art.

"Servitutes" er blevet købt af Metropolitan Museum of Art. Foruden udstillingerne på Metropolitan og Charlottenborg er værket blevet vist på Palais de Tokyo i Paris.

KUNSTUDSTILLING
JESPER JUST: SERVITUDES
CHARLOTTENBORG
Nyhavn 2, København K.
Til den 11. august

**SOMMERLANDETS
ARKITEKTUR**
- drømmen om det gode liv

11. Maj -
29. Sept. 2019

www.silkeborgbad.dk